

לעילוי נשמת

מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

שמחת תגרי לוד וחזרתם

במה שנחלקו חכמים ורבי טרפון בדיני אונאה, פעמים שחכמים מקילים עם המאנה, ופעמים שרבי טרפון מקל עמהם. ותגרי לוד שהיו בקיאים במסחר, וידעו לאנות כשיעור שירצו, היו חפצים לנהוג כדעת מי שהיה עדיף להם.

מתחילה כששמעו שנחלקו בשיעור האונאה, היו חפצים לנהוג כדעת רבי טרפון. ולבסוף כששמעו שנחלקו גם בזמן החזרה, חזרו לנהוג כחכמים.

ועניין זה התבאר בגמרא בכמה אופנים, התלויים בביאור דעת חכמים ורבי טרפון.

ביאור א' [ני' ע"א סברוה כו']

הביאור הזה הוא כדעת רבי יהודה הנשיא, בהתבסס על הכללים הבאים: **א.** לדעת רבי טרפון כל פחות משליש דינו מחילה. **ב.** דין מחילה אינו מיד אלא לאחר זמן, [לדעת חכמים כדי שיראה לתגר, ולמסקנה לרבי טרפון בסוף היום]. ובדין אונאה, יד המתאנה על העליונה, רצה נוטל את האונאה רצה מבטל את המקח. **ג.** דין ביטול מקח אינו לעולם אלא לזמן קצוב, [לדעת חכמים כדי שיראה לתגר. ולמסקנה לרבי טרפון בסוף היום], אבל לאחר מכן יש מחילה.

דעת חכמים

בפחות משתות - עד כדי שיראה לתגר: יכול לתבוע את האונאה. לאחר מכן: יש מחילה.

בשתות - עד כדי שיראה לתגר: יד המתאנה על העליונה. לאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משתות - עד כדי שיראה לתגר: שניהם יכולים לבטל את המקח. ולאחר מכן: יש מחילה.

דעת רבי טרפון כפי שסברו תגרי לוד מתחילה

עד שליש - עד כדי שיראה לתגר: יכול לתבוע את האונאה. לאחר מכן: יש מחילה.

בשליש - עד כדי שיראה לתגר: יד המתאנה על העליונה. לאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משליש - עד כדי שיראה לתגר: שניהם יכולים לבטל את המקח. ולאחר מכן: יש מחילה.

התגרים העדיפו את רבי טרפון

שהרי אחר זמן קצר, כדי שיראה לתגר, יש מחילה, ואפילו תוך הזמן הזה אין המקח מתבטל.

דעת רבי טרפון כפי האמת

עד שליש - עד סוף היום: יכול לתבוע את האונאה. לאחר מכן: יש מחילה.

בשליש - עד סוף היום: יד המתאנה על העליונה. לאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משליש - עד סוף היום: שניהם יכולים לבטל את המקח. ולאחר מכן: יש מחילה.

התגרים העדיפו את חכמים

כי מחילה בזמן קצר עדיפה, על מחילה בזמן מרובה.

ביאור ב' [ני' ע"ב מי סברת כו']

הביאור הזה הוא [בין לרבי נתן בין לרבי יהודה הנשיא] בהתבסס על הכללים הבאים: **א.** לדעת רבי טרפון משתות ועד שליש הוא שיעור אונאה, [ותוסי' כתבו מיותר משתות עד שליש]. **ב.** דין מחילה הוא מיד. **ג.** דין ביטול מקח הוא לעולם.

דעת חכמים

בפחות משתות - יש מחילה מיד.

בשתות - עד כדי שיראה לתגר: לרבי נתן המתאנה יכול לתבוע את האונאה. ולרבי יהודה הנשיא יד המתאנה על העליונה. ולאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משתות - לעולם שניהם יכולים לבטל את המקח.

דעת רבי טרפון כפי שסברו תגרי לוד מתחילה

עד שתות - יש מחילה מיד.

משתות ועד שליש - תוסי' כתבו שבשתות עצמה

דעת רבי טרפון שיש מחילה מיד. ורק בין שתות לשליש הכתוב כאן אמת. ורש"י מפרש- עד כדי שיראה לתגר: לרבי נתן המתאנה יכול לתבוע

את האונאה. ולרבי יהודה הנשיא יד המתאנה על העליונה. ולאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משליש - לעולם שניהם יכולים לבטל את המקח.

התגרים העדיפו את רבי טרפון

כי לרבי טרפון משתות ועד שלישי, אחר זמן קצר, כדי שיראה לתגר, יש מחילה, ולחכמים לעולם יכולים לחזור בהם

דעת רבי טרפון כפי האמת

עד שתות - יש מחילה מיד.

משתות ועד שלישי - תוס' כתבו שבשתות עצמה דעת רבי טרפון שיש מחילה מיד. ורק בין שתות לשליש הכתוב להלן אמת. ורש"י מפרש - עד סוף היום: לרבי נתן המתאנה יכול לתבוע את האונאה. ולרבי יהודה הנשיא יד המתאנה על העליונה. ולאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משליש - לעולם שניהם יכולים לבטל את המקח.

התגרים העדיפו את חכמים

כי משתות ועד שלישי עדיף להם שניהם יכולים לחזור בהם, ולא שהדבר תלוי בלקוח כל היום.

ורש"י כתב, שגם בשתות עצמה דברי חכמים עדיפים, שלאחר זמן קצר יש מחילה, ולדברי רבי טרפון רק בסוף היום. אולם לדברי התוס' בשתות עצמה דברי רבי טרפון עדיפים כי יש מחילה מיד.

ביאור ג' [נ' ע"ב שמחו בשתות עצמה כו']

הביאור הזה הוא [בין לרבי נתן בין לרבי יהודה הנשיא] בהתבסס על הכללים הבאים: **א.** לדעת רבי טרפון מיותר משתות ועד שלישי הוא שיעור אונאה אבל שתות עצמה מחילה היא. **ב.** דין מחילה הוא מיד. **ג.** דין ביטול מקח לחכמים הוא רק בתוך כדי שיראה לתגר.

דעת חכמים

בפחות משתות - יש מחילה מיד.

בשתות - עד כדי שיראה לתגר: לרבי נתן המתאנה יכול לתבוע את האונאה, ולרבי יהודה הנשיא יד המתאנה על העליונה. ולאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משתות - עד כדי שיראה לתגר: שניהם יכולים לבטל את המקח. ולאחר מכן: יש מחילה.

דעת רבי טרפון כפי שסברו תגרי לוד מתחילה

עד שתות ושתות עצמה - יש מחילה מיד.

משתות ועד שלישי ושליש עצמה - עד כדי שיראה לתגר: לרבי נתן המתאנה יכול לתבוע את האונאה. ולרבי יהודה הנשיא יד המתאנה על העליונה. ולאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משליש - עד כדי שיראה לתגר: שניהם יכולים לבטל את המקח. ולאחר מכן: יש מחילה.

התגרים העדיפו את רבי טרפון

כי בשתות עצמה יש לו מחילה מיד, ולחכמים רק אחר כדי שיראה לתגר.

דעת רבי טרפון כפי האמת

עד שתות ושתות עצמה - יש מחילה מיד.

משתות ועד שלישי ושליש עצמה - עד סוף היום: לרבי נתן המתאנה יכול לתבוע את האונאה. ולרבי יהודה הנשיא יד המתאנה על העליונה. ולאחר מכן: יש מחילה.

ביותר משליש - עד כדי שיראה לתגר: שניהם יכולים לבטל את המקח. ולאחר מכן: יש מחילה.

התגרים העדיפו את חכמים

כי ביותר משתות עד שלישי הם עדיפים, שיש מחילה לאחר זמן קצר, ולא רק בסוף היום, והעדיפות שיש לדברי רבי טרפון בשתות עצמה, אינה חשובה להם, כי אין הבדל גדול בין מחילה מיד, למחילה בזמן קצר, וגם יכולים להיזהר שלא תהא האונאה שתות בדיוק.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)